LAUSUNTO

10.11.2026

Sosiaali- ja terveysvaliokunta
Eduskunta

Eduskuntatunnus U 51/2025 vp
Valtioneuvoston U-jatkokirje 2.11.2026
Unionin pelastuspalvelumekanismi ja unionin tuki terveysuhkiin varautumista ja reagointia varten

Yliopiston Apteekin lausunto

Yliopiston Apteekki kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto. Pidämme kannatettavana Suomen tavoitetta vahvistaa Euroopan unionin kykyä varautua laaja-alaisiin, pitkäkestoisiin ja samanaikaisiin kriiseihin sekä kehittää lääkinnällisten vastatoimien EU-tason varastointia. Muuttunut turvallisuusympäristö, toimitusketjujen haavoittuvuus ja terveysuhkien monimuotoisuus edellyttävät nykyistä vahvempaa eurooppalaista yhteistyötä.

Yliopiston Apteekki korostaa, että apteekeilla on keskeinen rooli valtakunnallisessa lääkejakelussa kuluttajille sekä normaalioloissa että poikkeusoloissa. Lisäksi apteekkien oma lääkevalmistus turvaa lääkkeiden saatavuuden myös tilanteissa, joissa heidän tarvitsemaansa lääkettä ei muutoin ole saatavilla. Lainsäädännöllä ja erityisrahoituksella tulee varmistaa apteekkien lääkevalmistuksen toimintaedellytykset.

Keskeiset huomiot

1. Kokonaisvaltainen toimitusketju tulee turvata

Varautumisen tulee kattaa koko toimitusketju valmistuksesta varastointiin ja jakeluun. Suunnittelussa on huomioitava terveysuhat, kansalliset ja EU-tason varastot, valmistuskapasiteetti, toimitusketjujen haavoittuvuudet sekä tuotteiden säilyvyys, sääntely ja logistiikka.

Toimeenpanossa tulee mahdollistaa fyysisten valmiusvarastojen lisäksi sopimusperusteinen varautuminen, hajautettu varastointi ja normaaleihin tavaravirtoihin kytkeytyvät mallit.

2. Selkeä vastuunjako ja tiedonkulku

Apteekkien rooli lääkkeiden turvallisessa jakelussa tulee määritellä osana kriisivalmiutta. Apteekeilla on kyky väestötasoiseen lääkejakeluun maanlaajuisesti.

EU-tason ja kansallisissa valmiussuunnitelmissa on sovittava vastuut, tuotteiden kohdentaminen ja siirto varastoista jakeluun sekä tiedonkulku viranomaisten, varastojen, lääketukkukauppojen, apteekkien ja terveydenhuollon välillä. Toimintamallien tulee turvata jakelu ja tiedonkulku myös esimerkiksi kuljetusten, tietojärjestelmien tai energiahuollon häiriöissä.

3. Rahoituksen kohdentaminen apteekkien lääkevalmistukseen

Varautumiseen liittyvää erityisrahoitusta tulee kohdentaa myös apteekkien lääkevalmistuksen osaamisen ja resurssien turvaamiseen, jotta potilaat saavat tarvitsemansa lääkkeet saatavuushäiriöissä. Rahoituksen tulee kattaa myös apteekkien lääkevalmistuksen investoinnit. Ennakoitava rahoitus ja selkeät vastuut mahdollistavat pitkäjänteisen varautumisen.

Lopuksi

Yliopiston Apteekki katsoo, että ehdotettu sääntely voi vahvistaa Euroopan ja Suomen terveysturvallisuutta. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää, että toimenpiteet kytketään saumattomasti kansalliseen lääkehuoltoon ja käytännön jakelukykyyn. Valmiuden tulee ulottua koko jakeluketjuun sisältäen apteekkien lääkevalmistuksen.

Helsingissä 10.11.2026

Ystävällisin terveisin

Kati Vuorikallas
farmaseuttinen johtaja
Yliopiston Apteekki
kati.vuorikallas@ya.fi
040 770 4421